

©Centrul de Resurse Juridice
București, ianuarie 2020

Plan de măsuri pentru includerea nediscriminării în educație¹

Document realizat în cadrul proiectului PROGRES – Politici publice responsabile = Guvernare responsabilă, Cod SIPOCA: 142, Cod MySMIS2014: 112374. Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, CP2/2017 – Creșterea capacității ONG-urilor și a partenerilor sociali de a formula politici publice alternative.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

¹ Realizat pe baza studiului "[Nediscriminarea în educație](#)" privind situația actuală din perspectiva nediscriminării în mai multe sectoare ale sistemului educațional românesc și a seriei de consultări publice la nivel regional și național derulate în cadrul proiectului.

PROGRAME ȘI MANUALE ȘCOLARE

- Includerea de specialiști în drepturile omului/ incluziune în comisiile care elaborează programe școlare.
- Revizuirea actualelor programe școlare de gimnaziu conform cu și aplicarea principiilor de drepturile omului și transversalitate în procesul de modificare a programelor de liceu.
- Revizuirea tuturor manualelor existente. Retragerea din uz a celor care conțin elemente discriminatorii, indiferent de criteriul de discriminare.
- Schimbarea procesului de aprobare a manualelor, astfel încât să se prevadă o garanție pentru un conținut al manualelor conform cu o educație nediscriminatorie și inclusivă. În acest sens, se poate asigura includerea unui expert nediscriminare și psihopedagogi în componența comisiilor care le aprobă și/ se poate crea o grilă de evaluare a manualelor din prisma aspectelor de nediscriminare. Alternativ sau concomitent, se poate explora posibilitatea unei colaborări cu CNCD – Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și ANES - Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați pentru aprobarea conținutului manualelor.
- Formările de evaluatori de manuale să includă o componentă specifică de formare privind nediscriminarea, cu accent pe grupurile cele mai vulnerabile din educație.
- Includerea în manuale, de la diverse discipline, a unor studii de caz/ lecții/ activități practice/ modele de personalități care reflectă diversitatea și componența unei clase de elevi, respectiv femei, minorități etnice, minorități religioase, minorități sexuale etc.
- Includerea explicită a unor teme care abordează discriminarea de gen, rasială, etnică, pe criteriul dizabilității, al orientării sexuale și al identității de gen, etc., în mai multe discipline (aria Om și societate este cea mai ofertantă din acest punct de vedere, dar nu este exclusivă), dar în special în disciplina Educație socială.
- Regândirea disciplinei Educație interculturală ca Educație de drepturile omului.

FORMAREA INIȚIALĂ ȘI CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE

- Actualizarea programei modulului psihopedagogic (OMECTS 5745/13.09.2012 privind aprobarea Metodologiei cadru de organizare a programelor de formare psiho-pedagogică în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică) de către Ministerul Educației în conformitate cu realitatea actuală și în concordanță cu principiile educației incluzive.
- Creșterea numărului de ore alocate modulului psihopedagogic și alocarea unui buget echitabil către departamentele de formare a cadrelor didactice de la nivelul fiecărei universități.
- Creșterea numărului de ore ale practicii pedagogice pe care o fac studenții care urmează modulul psiho-pedagogic și includerea, ca regulă, a practicii în școli cu populație școlară diversă (copii romi, copii cu CES, etc.). Dezvoltarea sistemului de practică (inclusiv din punct de vedere financiar) care să permită asumarea în mod real a rolului de mentor de către profesorii care au studenți în practică la orele/ clasele lor.
- Diversificarea ofertei Caselor Corpului Didactic cu privire la cursuri despre nediscriminare și, specific, nediscriminare a grupurilor celor mai vulnerabile. Includerea de activități de follow-up pentru a evalua modul în care cadrele didactice aplică la clasă cunoștințele/ abilitățile dobândite.
- Acces la cursuri de formare gratuite care abordează tema lucrului cu copiii care provin din comunități vulnerabile sau identificarea de resurse ale școlii care să acopere astfel de costuri, pentru participarea la aceste cursuri a unui număr cât mai mare de cadre didactice.
- Acordarea de credite cursurilor de formare despre nediscriminare și incluziune susținute de organizații neguvernamentale, cu scopul de a atrage cât mai multe cadre didactice ca participanți la acestea.
- Atragerea și formarea de formatori în cadrul CCD-urilor, pe subiecte care țin de incluziune și nediscriminare și plata adecvată a acestora. Astfel, dezvoltarea unei resurse de formatori calificați în nediscriminare și/ sau specific, egalitate de gen, LGBTI, etc. Alternativ, externalizarea formărilor până la dezvoltarea acestei resurse.

- Stabilirea, întărirea sau extinderea colaborării cu organizații neguvernamentale și experți independenți pentru susținerea de cursuri de formare privind nediscriminarea sau teme specifice: egalitate de gen, acces egal la educație pentru copii aparținând minorităților etnice, religioase, sexuale etc.
- Stabilirea unei relații de colaborare constante cu instituțiile CNCD - Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și ANES - Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați pentru susținerea cursurilor de formare continuă a cadrelor didactice.
- Modificarea metodologiei și a criteriilor privind acordarea gradației de merit personalului didactic din învățământul preuniversitar cu scopul valorizării efortului cadrelor didactice de a crea școli inclusive, eforturi existente și de a stimula toate cadrele didactice în această direcție.
- Includerea de subiecte privind nediscriminarea și incluziunea, gestionarea diversității în examenele de admitere, evaluare, promovare și titularizare a cadrelor didactice. Aceeași recomandare se poate aplica și posturilor de inspector școlari.

PREVENIREA ȘI COMBATEREA DISCRIMINĂRII ÎN ȘCOALĂ

- Monitorizarea fenomenului de segregare școlară, evaluarea implementării legislației existente în acest sens și aplicarea de măsuri ferme, adecvate, eficiente și rapide de stopare a fenomenului de segregare.
- Colectarea de date privind discriminarea copiilor în școală pe toate criteriile de discriminare (etnie, gen, dizabilitate, statut socio-economic, orientare sexuala, limbă maternă etc) pentru a putea preveni sau interveni în cazurile de discriminare și a proteja copiii din grupurile vulnerabile. Stabilirea și implementarea unei metodologii standardizate și/ sau instrumente de măsură în acest sens.
- Stabilirea și aplicarea de proceduri pentru identificarea, raportarea și sancționarea cazurilor de discriminare în școală, care să aibă în vedere, în același timp, siguranța și protecția celor care raportează. Asigurarea posibilității acestor raportări și la nivel de județ și național.
- Informarea tuturor, la început de an școlar (cadre didactice și personal nedidactic, elevi, părinți) de prevederile privind nediscriminarea (incluzând segregarea), cât și

despre modalitățile de raportare, combatere, soluționare și/sau sancționare aplicate la nivel de școală și/ sau inspectorat.

- Sancționarea aspră a cazurilor de segregare școlară și de discriminare. Prezentarea publică a acestora, cu respectarea confidențialității datelor și protejarea celor vulnerabili, la nivel de școală, de județ și național.
- Folosirea modelelor de bune practici stabilite deja în unele școli pentru prevenirea formării de clase segregate.
- Introducerea în regulamentele școlare a unui capitol referitor la educația incluzivă (ce presupune, cum o putem asigura, cum o putem evalua) și nediscriminare. Similar, includerea acestor prevederi în cartă universitară.
- Adoptarea modificării legislative introduse de ARACIP privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie, standardelor de acreditare, a standardelor de referință și a indicatorilor de performanță pentru evaluarea și asigurarea calității în învățământul pre-universitar. Acestea includ specific evaluarea modului în care instituția de învățământ asigură și îmbunătățește, drept unul dintre cele zece aspecte esențiale, "Combaterea discriminării, asigurarea drepturilor minorităților și interculturalitatea vieții școlare". Sunt prevăzute standarde de acreditare sau de referință specifice cu privire la drepturile copilului / omului, a principiilor nediscriminării și al egalității de șanse și de gen.
- Stabilirea de parteneriate cu experți independenți și/ sau organizații neguvernamentale pentru realizarea de evaluări externe a școlilor din perspectiva capacității și a nevoilor de realizare a unei educații incluzive și nediscriminatorii.
- Crearea unei baze de date cu instrumente, materiale, activități de educație inclusivă și de drepturile omului dezvoltate și pilotate în România, dar și în alte țări, ca resursă pentru cadre didactice la nivelul întregii țări. Aceste materiale să fie însoțite de date de contact ale autorilor/ ONG-urilor/ instituțiilor care le-au realizat și pilotat. Baza de date trebuie să includă și studii de caz, prezentarea discriminării cu efectele pe care le are.
- Dezvoltarea de metodologii (unde nu există) și evaluarea politicilor publice existente și încă neevaluate, precum măsurile afirmative în educație pentru copiii romi și stabilirea intervenției ulterioare în funcție de rezultatele evaluării.

- Monitorizare constantă și, ulterior, evaluarea impactului fiecărei măsuri/ politici implementate după o perioadă de 4-5 ani și revizuire a acestora în conformitate cu rezultatele.
- Reintrodusă în consultare publică strategia pentru educație parentală și adoptarea acesteia. Implicarea părinților în stabilirea unui sistem de învățământ nediscriminatoriu și care promovează educația inclusivă este esențială și sprijină școala în acest proces.
- Înființarea, acolo unde este posibil, de centre adiacente școlii care să informeze copiii și părinții cu privire la nediscriminare și drepturi.